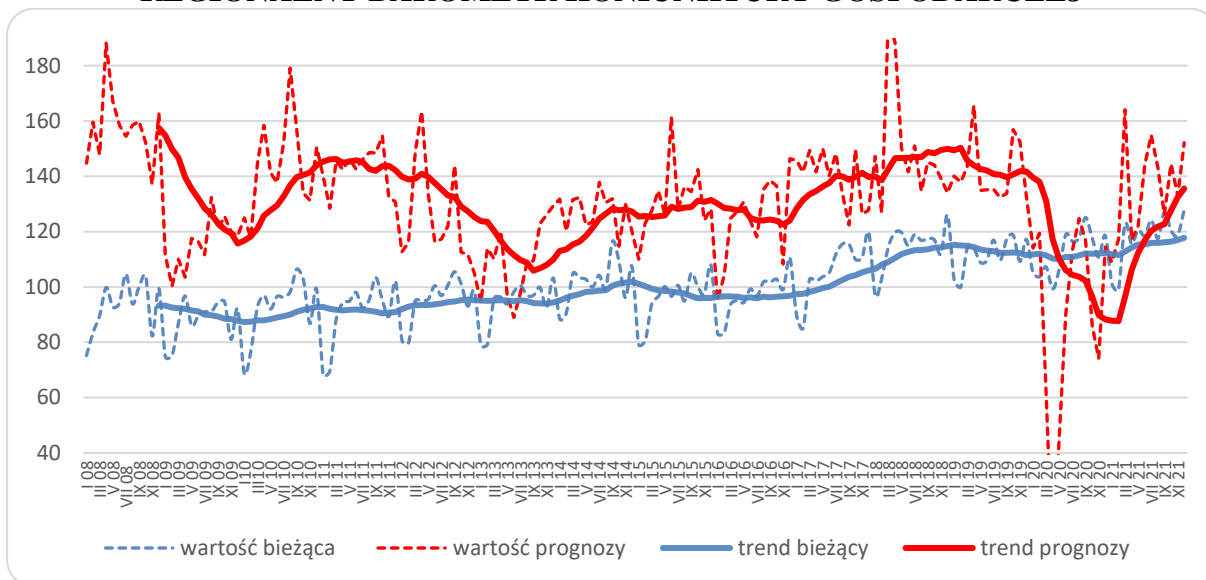

Analiza koniunktury w województwie warmińsko-mazurskim

(Stan na koniec IV kwartału 2021 r. oraz prognoza na najbliższe 3 miesiące)

REGIONALNY BAROMETR KONIUNKTURY GOSPODARCZEJ

Źródło: badania własne.

WSKAŹNIK		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
BIEŻĄCY	2020	108,2	107,9	113,5	100,0	107,0	118,5	116,1	117,0	124,1	117,2	111,6	119,4
	2021	101,8	99,6	123,4	115,6	120,5	119,0	124,2	117,5	127,0	120,5	118,5	127,9
PROGNOZA	2020	111,4	117,7	67,6	5,5	49,7	92,4	115,6	126,4	117,9	87,0	75,4	116,6
	2021	109,2	117,7	164,8	117,1	122,0	144,1	155,0	143,1	126,1	144,5	133	152,1

Źródło: badania własne.

I. Synteza

1. Poprawa koniunktury w przemyśle
2. Poprawa koniunktury w budownictwie
3. Lekkie pogorszenie sytuacji na rynku pracy
4. Inflacja znacznie powyżej poziomu dopuszczalnego przez NBP
5. Wzrost obrotów w handlu detalicznym

W IV kwartale 2021 r. nastąpiła poprawa koniunktury gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego, względem III kwartału 2021 roku. Wartość bieżąca regionalnego barometru koniunktury na koniec IV kwartału wyniosła 127,9 pkt., co oznacza wzrost o 0,9 pkt. względem poprzedniego kwartału. Natomiast względem analogicznego okresu roku poprzedniego, nastąpił wzrost o 8,5 pkt. Wartość 3-miesięcznej prognozy wyniosła 152,1 pkt. Jest to wynik wyższy od wartości z końca III kwartału 2021 r. o 26 pkt. Wartość ta jest również wyższa o 35,5 pkt. od wartości wskaźnika sprzed 12 miesięcy, tj. z końca IV kwartału 2020 r.

Na wartość bieżącą regionalnego barometru koniunktury w IV kwartale 2021 r. pozytywnie wpływały wyniki wszystkich wskaźników cząstkowych, stanowiących składowe barometru, tzn. produkcji przemysłowej, budowlano-montażowej, sprzedaży detalicznej, wynagrodzeń w

przedsiębiorstwach, liczby ofert pracy oraz stopy bezrobocia. Najniższą dynamiką, na tle pozostałych zmiennych, odznaczała się dynamika sprzedaży detalicznej oraz zmiana liczby ofert pracy niesubsydiowanej.

Wartość wskaźnika 3-miesięcznej prognozy, na koniec IV kwartału 2021 r. uległa zwiększeniu za sprawą znaczącego wzrostu liczby zgłoszeń budowlanych, czemu towarzyszył fakt pogorszenia sytuacji w sektorze bankowym oraz obniżenia koniunktury w gospodarce niemieckiej, ze względu na ciągłe zaburzenia w łańcuchach dostaw w przemyśle.

II. Sytuacja gospodarcza w Polsce

Według danych GUS, **na koniec IV kwartału 2021 roku tempo wzrostu produktu krajowego brutto** w odniesieniu do analogicznego kwartału poprzedniego roku było dodatnie i wyniosło 7,2%. Tempo wzrostu PKB względem poprzedniego kwartału było również dodatnie i wyniosło 2%. Wyniki te świadczą o wyraźnym wzroście aktywności gospodarczej w ostatnim kwartale 2021 r. W całym 2021 r. PKB wzrósł w porównaniu do 2020 r. o 5,7%, co było jednym z lepszych wyników w UE.

Głównym czynnikiem wzrostu PKB w 2021 r. był znaczny wzrost popytu krajowego (wzrost o 8,2%), z czego konsumpcja prywatna wzrosła o 6,2% a inwestycje o 8,0%. Według GUS oznacza to, że w samym IV kwartale konsumpcja prywatna wzrosła o 8,2%, a inwestycje wzrosły o 11,9% w ujęciu rocznym.

Analizując strukturę wzrostu PKB zwraca uwagę większy niż w III kwartale 2021 r. wkład zapasów do wzrostu PKB (4,1 pp. w IV kw. 2021 r., wobec 3,7 pp. w III kw.). Wskazuje to na zmianę modelu produkcji, wywołaną problemami w łańcuchach dostaw. Udział eksportu netto we wzroście PKB w ostatnim kwartale 2021 r. był ujemny i wyniósł -3,3 pp. (w III kwartale było to -2,7 pp.). Był to wynik perturbacji w sektorze eksportowym na początku kwartału (m.in. spadek produkcji w motoryzacji, odzwierciedlający ograniczenia podażowe).

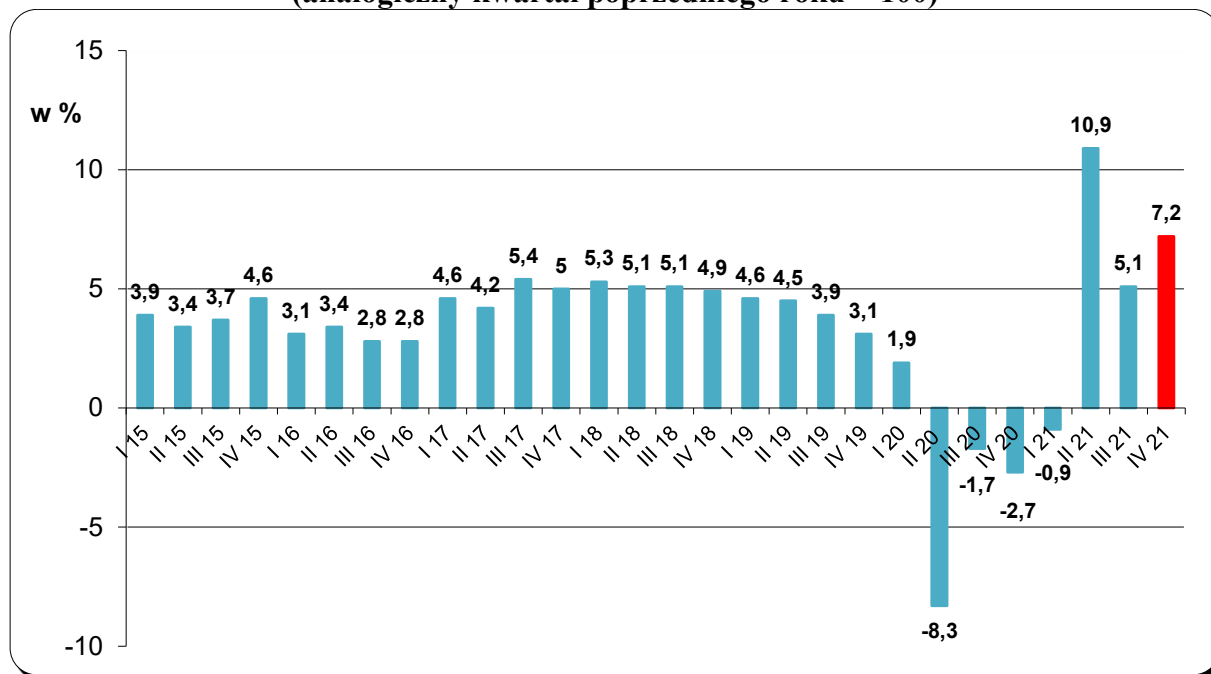
Na tak wysoką dynamikę wzrostu PKB w IV kwartale 2021 r. oraz w całym poprzednim roku, złożyło się wysokie tempo wzrostu produkcji przemysłowej (wzrost o 14%) oraz handlu (wzrost o 6%). Na tym tle niższą dynamiką odznaczało się budownictwo (wzrost o 1,2%). Jest to z jednej strony efekt spadku liczby nowo budowanych obiektów, zaś z drugiej skutek względnie silnego wzrostu tego sektora w końcu 2020 roku. Nie wynika to natomiast – jak na razie – z faktu podwyżek stóp procentowych. Efekt ten ujawni się prawdopodobnie w połowie 2022 r. Może on być jednak niewidoczny, gdyż grudniowe dane pokazują wysoki wzrost liczby pozwoleń na budowę, a także rozpoczętych inwestycji budowlanych w kraju ogółem.

Dobrym wynikiem gospodarki towarzyszyły nieco zaskakujące dane z rynku pracy. Wprawdzie poziom zatrudnienia wzrósł w relacji do grudnia 2020 r. (o 0,5%), to jednak nastąpił spadek względem poprzedniego miesiąca o ok. 2 tys. osób. Jest to zmiana odwrotna do obserwowanej od kilkunastu miesięcy. Na sytuację na rynku pracy oddziałują dwie przeciwstawne tendencje. Z jednej strony postępować będzie poprawa związana z przywracaniem normalnego funkcjonowania części zakładów i branż po perturbacjach pandemicznych. Jednak w statystykach, zarówno ogólnokrajowych, jak i regionalnych, ujawniają się również liczniej osoby tracące pracę wskutek odroczonej problemów firm związanych z falami kolejnych obostrzeń w gospodarce, ale również tracący pracę ze względu na ruchy sezonowe (jesień i zima są słabsze dla rynku pracy). Zauważalna jest także mniejsza liczba ofert pracy w całym IV kwartale 2021 r. – świadczyć to może o narastaniu zagrożeń popandemicznych w przedsiębiorstwach, które stają się coraz bardziej realne (wysoka dynamika wzrostu cen surowców, wynagrodzeń, problemy z płynnością dostaw, zmiany zasad funkcjonowania przedsiębiorstw w związku z tzw. Nowym Ładem). Zmiany poziomu

dynamiki PKB w Polsce w relacji do analogicznego kwartału poprzedniego roku zaprezentowano na wykresie 2.

Wykres 2.

**Kwartałna dynamika PKB w Polsce
(analogiczny kwartał poprzedniego roku = 100)**

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

W IV kwartale 2021 r. – podobnie, jak w poprzednim badanym okresie, największym i najważniejszym problemem stanu gospodarki, był poziom i dynamika inflacji. Tempo wzrostu cen dóbr i usług konsumpcyjnych na koniec IV kwartału 2021 r. wyniosło 8,6%, wobec 6,9% na koniec III kwartału 2021 r. Obserwując trend zmian cen, można stwierdzić, że w porównaniu do analogicznego okresu poprzedniego roku najbardziej zdrożało paliwo (+33%). Na drugim miejscu pod względem dynamiki wzrostu cen znalazły się nośniki energii (+15%). Żywność zdrożała przeciętnie o 9%. Wysokim wzrostem cen odznaczały się również usługi transportowe oraz łączność.

Obserwowany poziom inflacji jest związany z kilkoma czynnikami, które w skumulowany sposób oddziałują na aktualną sytuację inflacyjną. Składają się na nią: wysoki poziom popytu konsumenckiego, odłożonego z okresu pandemii, który wciąż napotyka ograniczenia podażowe, wynikające z problemów zaopatrzeniowych przedsiębiorstw oraz wysokiego wzrostu cen energii elektrycznej i gazu ziemnego na rynkach światowych. Proinflacyjnie w gospodarce działa także efekt tarcz antykryzysowych, które poprzez dodrukowanie pieniądza przez NBP spowodowały ogromną nadwyżkę podaży na rynku pieniężnym. W połączeniu z niskim poziomem stóp procentowych, spowodowało to dodatkową presję na wzrost cen. Pochodną tego jest również spadek kursu złotego, co powoduje wzrost cen towarów importowanych. Według prognoz Instytutu Ekonomicznego NBP, wzrost cen będzie niestety silny w I połowie 2022 r., a następnie ma rozpocząć się powolny spadek cen. Tempo obniżki inflacji będzie zależeć głównie od zmian cen energii na rynkach światowych, a także od wiarygodności polityki pieniężnej, prowadzonej przez NBP.

III. Metodyka budowy barometru koniunktury dla Warmii i Mazur

Do skonstruowania syntetycznego indeksu koniunktury gospodarczej w województwie warmińsko-mazurskim wykorzystano zagregowane dane dotyczące następujących makrowielkości gospodarczych:

- Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy
- Liczba wyrejestrowanych bezrobotnych, którzy podjęli pracę
- Liczba ofert pracy niesubsydiowanej złożonych w urzędach pracy
- Dynamika przeciętnego wynagrodzenia sektorze przedsiębiorstw
- Dynamika produkcji budowlano-montażowej
- Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu
- Dynamika sprzedaży detalicznej
- Liczba udzielonych pozwoleń na budowę
- Wartość wskaźnika IFO dla gospodarki niemieckiej
- Wskaźnik koniunktury w sektorze bankowym Pengab

Wszystkie zmienne zostały uwzględnione w miesięcznych interwałach. W celu zniwelowania efektu kumulacji przyrostów wartości wszystkich zmiennych przeliczono na różnice między sąsiadującymi okresami, wykorzystując przy tym formułę przyrostu symetrycznego Shishkina. Operacja ta ma na celu zachowanie symetryczności dodatnich i ujemnych zmian wartości danej zmiennej¹.

Kolejnym krokiem w konstruowaniu syntetycznego wskaźnika koniunktury jest eliminacja składnika o charakterze sezonowym z danych empirycznych szeregów czasowych. Najpopularniejszą metodą służącą dekompozycji szeregów czasowych jest procedura ARIMA. Metoda ta wykorzystuje koncepcję średniej ruchomej dla oszacowania wartości składnika sezonowego². Z uwagi na fakt, iż niektóre wartości zmiennych były dostępne już po desezonalizacji, wspomnianą procedurę przeprowadzono jedynie w odniesieniu do części zmiennych.

Celem kolejnej procedury jest podział uwzględnionych w analizie koniunktury gospodarczej zmiennych na trzy kategorie: zmienne wyprzedzające, równoczesne i opóźnione. Ma to istotne znaczenie w określaniu charakteru oddziaływania zmiennej składowej na bieżący stan koniunktury, wyrażony za pomocą syntetycznego wskaźnika. Punktem odniesienia dla ww. kategorii jest tzw. szereg referencyjny, którym najczęściej jest zmienna obrazująca zmiany zatrudnienia bądź wielkości produkcji. W niniejszej analizie jako szereg referencyjny przyjęto wartość produkcji sprzedanej przemysłu.

W efekcie przeprowadzonej analizy korelacji oraz badania metodą głównych składowych dokonano wyselekcjonowania zmiennych wg kryterium podziału na wyprzedzające i równoczesne w stosunku do fluktuacji koniunkturalnych³.

Podstawą do konstrukcji wskaźnika równoczesnego są: liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy, dynamika przeciętnego wynagrodzenia sektorze

¹ Herbst. M. 2003, *Koniunktura gospodarcza metropolii*, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”; Moore G. 1969, *Generating leading indicators from lagging indicators*, Western Economic Journal 6.

² Procedura ARIMA została przeprowadzona przy wykorzystaniu programu STATISTICA 10.pl.

³ W analizie koniunktury gospodarczej Polski zrezygnowano z tworzenia syntetycznego wskaźnika opóźnionego.

przedsiębiorstw, dynamika produkcji budowlano-montażowej, dynamika produkcji sprzedanej przemysłu, dynamika sprzedaży detalicznej.

Do zmiennych o właściwościach wyprzedzających stan koniunktury gospodarczej zaliczono: liczbę wyrejestrowanych bezrobotnych, którzy podjęli pracę, liczbę ofert pracy niesubsydiowanej złożonych w urzędach pracy, liczbę wydanych pozwoleń na budowę, wskaźnik IFO określający stan klimatu gospodarczego w strefie euro oraz wskaźnik klimatu w sektorze bankowym Pengab.

Następnym etapem w trakcie tworzenia syntetycznego wskaźnika koniunktury jest standaryzacja zmiennych składowych. Celem tej operacji jest ograniczenie wpływu wskaźników o dużej zmienności na ostateczne wartości wskaźnika syntetycznego⁴.

Ostatnim krokiem przy budowaniu wskaźnika koniunktury gospodarczej jest agregacja zmiennych składowych do postaci indeksu złożonego. Dokonuje się jej najczęściej poprzez sumowanie zestandaryzowanych przyrostów poszczególnych zmiennych lub przez obliczenie średniej wartości tych przyrostów.

Oddzielną kwestią pozostającą do rozstrzygnięcia na końcowym etapie obliczania wskaźnika koniunktury jest określenie kryterium doboru wag przypisanych poszczególnym elementom składowym. Przy obliczaniu syntetycznego wskaźnika koniunktury przyjęto jako kryterium udziału poszczególnych zmiennych w kształtowaniu ostatecznej jego wartości siłę korelacji z szeregiem odniesienia.

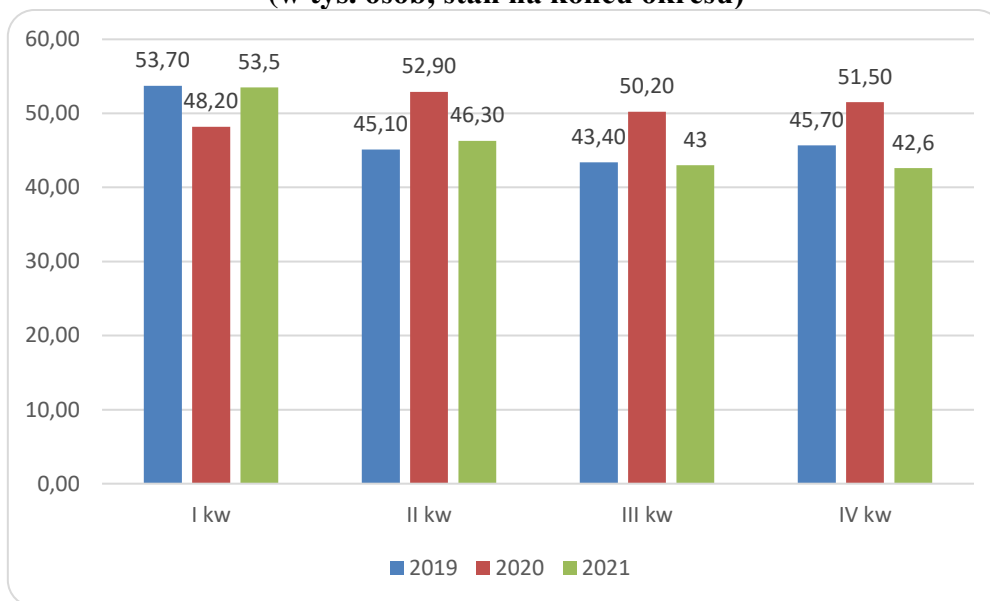
IV. Analiza składowych barometru koniunktury gospodarczej dla województwa warmińsko-mazurskiego

Według danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie na koniec IV kwartału 2021 r. liczba bezrobotnych w województwie warmińsko-mazurskim w porównaniu do analogicznego okresu poprzedniego roku uległa obniżeniu o 17,3%, tj. o 8,9 tys. osób. W relacji do III kwartału 2021 r. liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 0,4 tys. osób, tj. o 1%. Oznacza to spadek stopy bezrobocia w regionie, która na koniec września br. osiągnęła poziom 8,6%. Była to wartość niższa od poziomu z września ub. roku o 0,1 pp., a w porównaniu do grudnia 2020 r. – niższa o 1,5 pp. Liczbę osób pozostających bez pracy w regionie Warmii i Mazur w ujęciu kwartalnym przedstawiono na wykresie 3.

⁴ Szerzej na ten temat: Malina A. 2004, *Wielowymiarowa analiza przestrzennego zróżnicowania struktury gospodarki Polski według województw*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie.

Wykres 3.

**Liczba bezrobotnych w województwie warmińsko-mazurskim
(w tys. osób, stan na końcu okresu)**

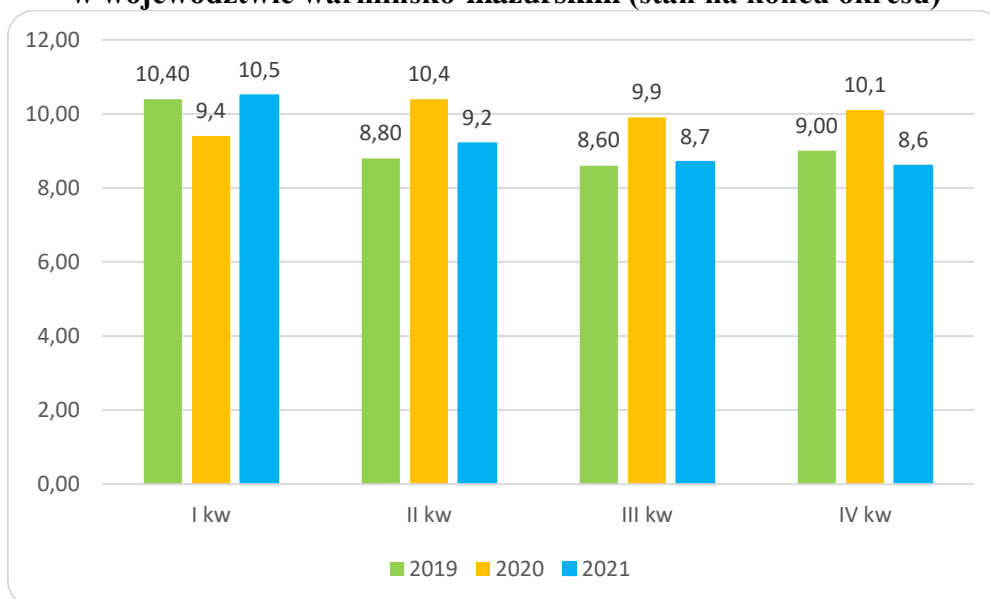

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

W IV kwartale br., podobnie jak w poprzednim, obserwujemy kontynuację spadku stopy bezrobocia, co ma miejsce pomimo negatywnego oddziaływania czynników sezonowych (spadek aktywności w turystyce, rolnictwie i budownictwie). Należy pokreślić, iż taki odsetek osób pozostających bez pracy w województwie warmińsko-mazurskim oznacza, że w praktyce nie ma bezrobocia (wysoki udział tzw. bezrobocia strukturalnego). Pomimo narastającej IV fali zakażeń COVID 19, udało się uniknąć tzw. lockdownu, co pozwoliło jak na razie utrzymać miejsca pracy. Zmiany stopy bezrobocia na koniec kolejnego kwartału przedstawiono na wykresie 4.

Wykres 4.

**Stopa bezrobocia
w województwie warmińsko-mazurskim (stan na końcu okresu)**

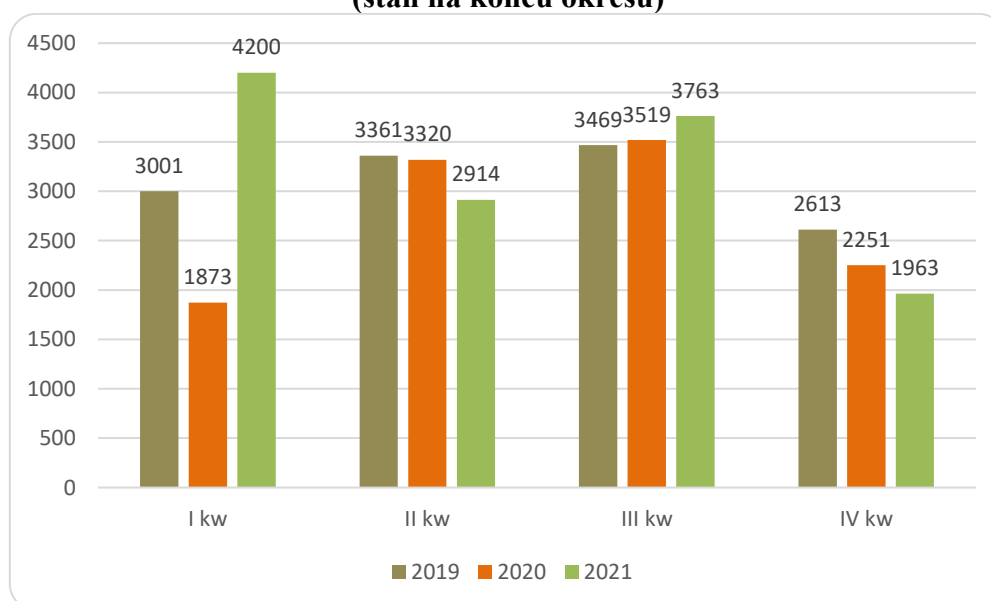

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

Istotnym wskaźnikiem rynku pracy, określającym tempo powrotu dobrej koniunktury gospodarczej, jest zdolność firm do tworzenia nowych miejsc pracy. Wskaźnikiem, który obrazuje ten proces, jest liczba ofert pracy niesubsydiowanej, tzn. ofert pochodzących wprost od przedsiębiorstw, bez jakichkolwiek dopłat ze strony państwa. **Według stanu na koniec IV kwartału 2021 r. liczba ofert pracy niesubsydiowanej wyniosła 1963, tj. o 1800 ofert mniej, w porównaniu do wartości z końca poprzedniego kwartału.** Biorąc pod uwagę skumulowany okres IV kwartału, liczba ofert pracy uległa obniżeniu w relacji do III kwartału aż o 35%. Względem IV kwartału poprzedniego roku, również nastąpił spadek liczby ofert pracy o 2,1%. W badanym okresie nastąpił również wzrost udziału ofert pracy niesubsydiowanej do poziomu 77,6% wszystkich ofert (poprzednio 74,8%). Dane te w zestawieniu z niższym poziomem bezrobocia świadczą z jednej strony o dobrej sytuacji przedsiębiorstw, zaś z drugiej o ich obawach odnośnie perspektyw zmian zamówień i produkcji w najbliższym czasie. Zmiana bezrobocia w IV kwartale (spadek), jaka miała miejsce zarówno na poziomie kraju ogółem, jak również w odniesieniu do gospodarki Warmii i Mazur nie jest typowym zjawiskiem. Ostatni kwartał roku to czas negatywnego oddziaływania czynników sezonowych na rynku pracy (rolnictwo, turystyka, budownictwo), jednak obecnie jest to również moment powrotu sytuacji na rynku pracy do okresu sprzed pandemii. Ciągłe dobra sytuacja na rynku pracy to także efekt silnego wzrostu produkcji przemysłowej oraz wartości eksportu. Rezultatem tak niskiego poziomu bezrobocia jest wysoka presja na wzrost płac, która miała miejsce już w poprzednich kwartałach, a teraz dodatkowo jest wzmacniana przez presję inflacyjną. Liczbę ofert pracy w ujęciu kwartalnym zaprezentowano na wykresie 5.

Wykres 5.

Liczba ofert pracy niesubsydiowanej w województwie warmińsko-mazurskim (stan na końcu okresu)

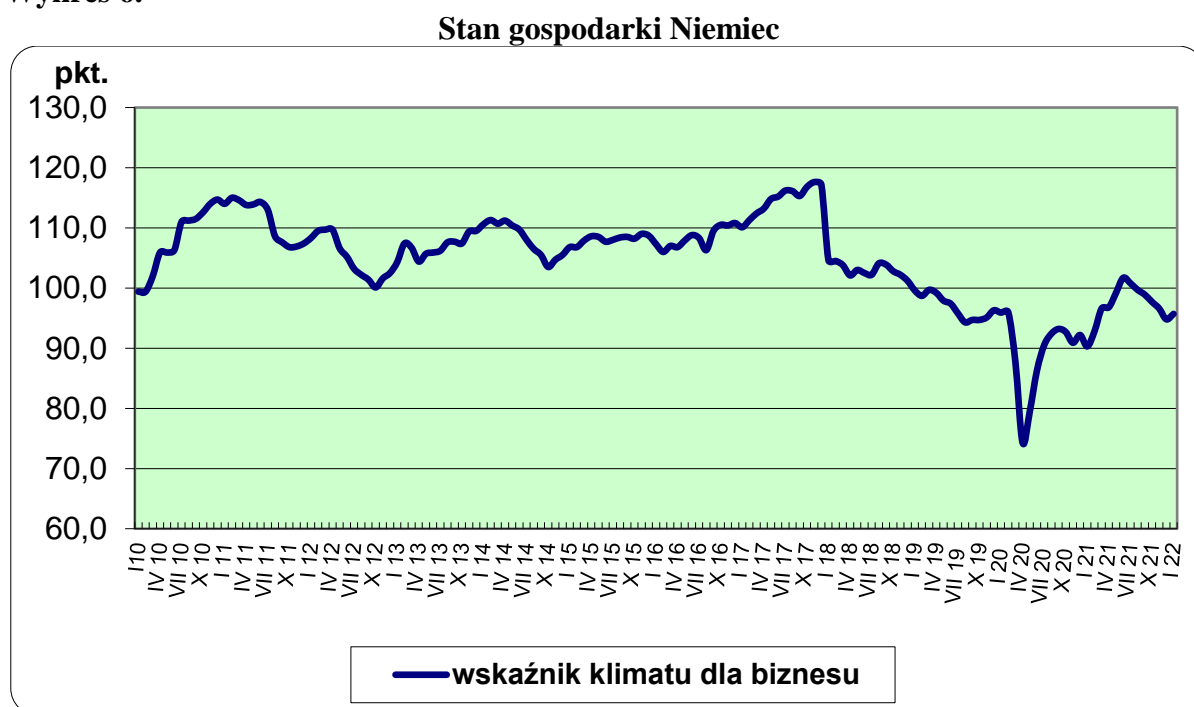

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie.

Wpływ na gospodarkę Warmii i Mazur ma również sytuacja gospodarcza za granicą. Okres IV kwartału 2021 r. zakończył się – prognozowanym wcześniej – spadkiem koniunktury gospodarczej, wśród przedsiębiorstw kluczowej dla państw strefy euro – gospodarki niemieckiej. Wartość wskaźnika IFO obrazującego klimat dla biznesu w Niemczech na koniec grudnia 2021 r. wyniosła 94,8 pkt., co oznacza spadek o 2,9 pkt. w relacji do sytuacji z III kwartału. W relacji do wskaźnika z analogicznego okresu poprzedniego roku ocena ta była wyższa o 2,6 pkt. Jednak, jak wskazują badania, stan gospodarki niemieckiej w ostatnim kwartale 2021 r. uległ pogorszeniu. Wartość PKB w ostatnim kwartale roku była niższa od

wartości z poprzedniego okresu (III kwartał). Wpływ na taki stan rzeczy miało nasilenie się IV fali pandemii w grudniu ub. roku. Słabość niemieckiego ożywienia jest przede wszystkim skutkiem problemów sektora motoryzacyjnego, w którym produkcja w pierwszych 11 miesiącach 2021 r. była o 30% niższa niż w podobnym okresie 2020 r. Ponadto sektor hotelarsko-restauracyjny był przez cały rok ograniczany przez rządowe restrykcje i ostrożność konsumentów. Prognozy z tym związane na najbliższe 3 miesiące są raczej ostrożne. Przewiduje się, że odbudowa przerwanych łańcuchów dostaw – przyczyny kłopotów niemieckich przedsiębiorstw eksportowych – potrwa jeszcze kilka miesięcy, nawet w sytuacji wygaszania pandemii. Syntetyczny obraz koniunktury gospodarki Niemiec przedstawiono na wykresie 6.

Wykres 6.

Źródło: <https://www.ifo.de/node/48084>.

Produkcja sprzedana przemysłu województwa warmińsko-mazurskiego w cenach stałych była na koniec IV kwartału 2021 r. o 6,1% wyższa niż przed rokiem i o 1% wyższa w porównaniu z poziomem produkcji z końca III kwartału poprzedniego roku. W tym samym okresie produkcja przemysłowa w Polsce wzrosła w ujęciu rocznym o 13,2%, natomiast w relacji do poprzedniego kwartału nastąpił wzrost o 1,4%. Pozytywne zmiany dynamiki w przemyśle przebiegają szybciej w kraju ogółem, niż w regionie Warmii i Mazur.

W ujęciu rocznym wzrost produkcji sprzedanej odnotowano w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 13,6%), przetwórstwie przemysłowym (o 6,4%), dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 1,3%). W górnictwie i wydobywaniu wystąpił spadek produkcji sprzedanej (o 20,5%).

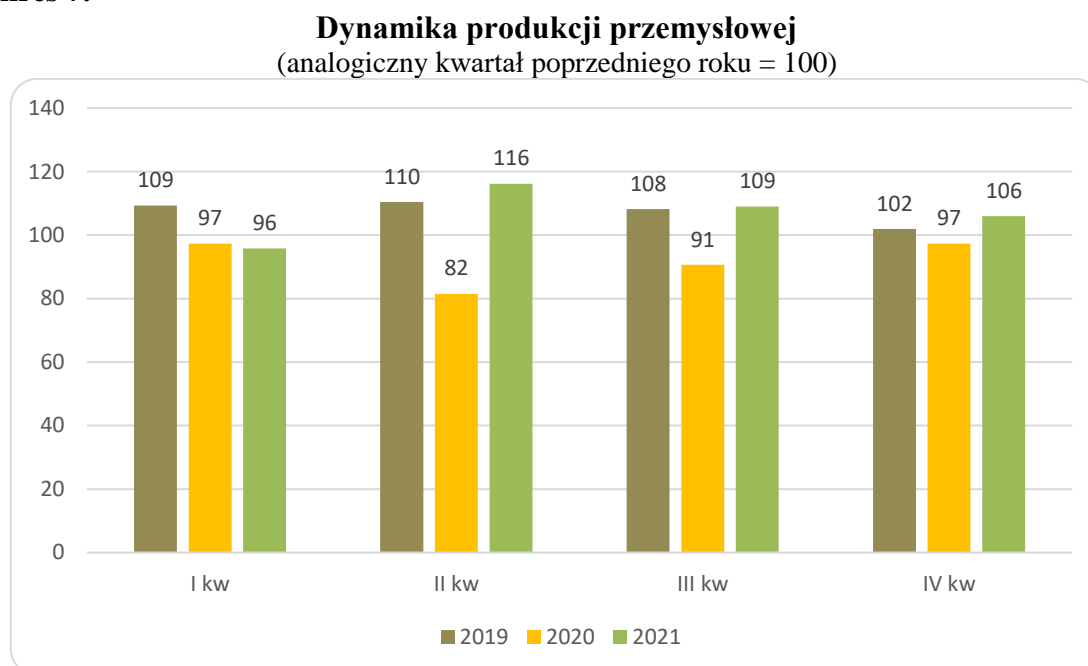
Spośród branż należących do produkcji sprzedanej, wyższy niż w przed rokiem poziom produkcji wystąpił w 20 (spośród 28 występujących w województwie) działach przemysłu. Wzrost sprzedaży odnotowano m.in. w produkcji: wyrobów z metali (o 32,1%), wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 20,2%), wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (o 15,2%), mebli (o 10%), artykułów spożywczych (o 2,9%). Spadek sprzedaży dotyczył m.in. produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 16,7%). W porównaniu z

miesiącem poprzednim produkcja sprzedana w przetwórstwie przemysłowym zmniejszyła się o 7,9%.

Wyniki produkcji przemysłowej wskazują, że gospodarka Warmii i Mazur znajduje się w fazie początkowego ożywienia gospodarczego, dla którego kluczowym czynnikiem będzie dalszy rozwój sytuacji epidemiologicznej oraz wzrost eksportu. W tym kontekście na uwagę zasługuje fakt wzrostu wydajności pracy o 4,3% w badanym okresie. Oczekuje się, że kolejne kwartały będą okresami dalszego powrotu do dynamiki produkcji sprzed okresu pandemii. Optymizm ten wynika z faktu, iż na koniec grudnia 2021 r. zaledwie 0,1% firm wskazała na pandemię jako przyczynę wywołującą zmiany w prowadzeniu działalności gospodarczej (na początku pandemii było to 11,6%).

Do rosnących obaw związanych z dalszą działalnością należą, podobnie jak w poprzednim kwartale, wzrost kosztów pracy oraz cen energii. Dynamika produkcji przemysłowej w ujęciu kwartalnym została zaprezentowana na wykresie 7.

Wykres 7.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

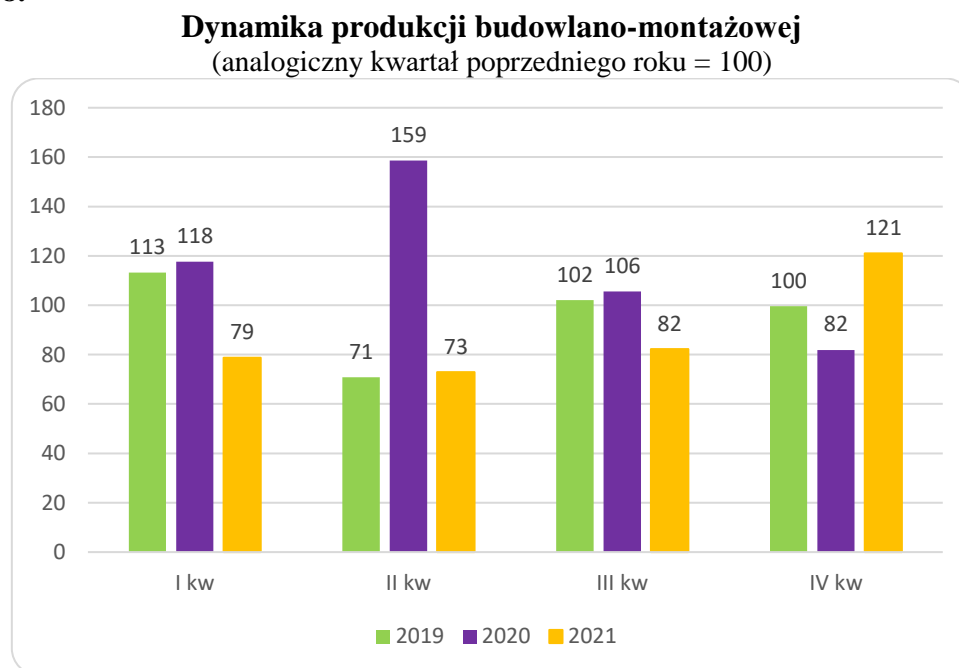
Wielkość produkcji budowlano-montażowej, obejmująca roboty o charakterze inwestycyjnym i remontowym, zrealizowana na terenie województwa warmińsko-mazurskiego przez przedsiębiorstwa budowlane o liczbie pracujących powyżej 9 osób, była na koniec IV kwartału 2021 r. o 21% wyższa niż przed rokiem i o 30% wyższa w porównaniu ze stanem na koniec III kwartału 2021 r.

W budownictwie, po trzech kolejnych kwartałach spadków, odnotowano zmianę tendencji. Wprawdzie jest to pierwszy kwartał wzrostu produkcji budowlano-montażowej od 12 miesięcy, to jednak optymizmem napawa fakt znacznego wzrostu liczby pozwoleń budowlanych, co może wskazywać na kontynuację trendu wzrostowego w najbliższej przyszłości. Według danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie, we wszystkich sekcjach produkcji budowlano-montażowej wystąpiły wzrosty. W odniesieniu do sekcji: budownictwo inżynierii lądowej i wodnej nastąpił wzrost o 73% w porównaniu do poprzedniego roku, w zakresie budownictwa specjalistycznego nastąpił wzrost o 13%, natomiast w sekcji: wznoszenie budynków nastąpił wzrost o 6% w relacji do grudnia poprzedniego roku.

Jak dotychczas nie ujawniły się jeszcze skutki podwyżek stóp procentowych na rynku bankowym (ich efekt będzie znany w II połowie 2022 r.). Jest prawdopodobne, że spowodują

one krótkoterminowe wyhamowanie popytu na nowe domy i mieszkania. Jednak w dłuższym horyzoncie czasu (rok 2023 i dalej) należy oczekiwać utrzymania tendencji zwykłych na rynku budowlanym. Wynika to – jak wcześniej zaznaczano – z dobrej sytuacji na rynku pracy. Pewnym ograniczeniem w tym zakresie może być wzrost kosztów pracy, cen materiałów budowlanych oraz samych kosztów utrzymania (energia elektryczna, gaz). Dynamika produkcji budowlano-montażowej w ujęciu kwartalnym została zaprezentowana na wykresie 8.

Wykres 8.

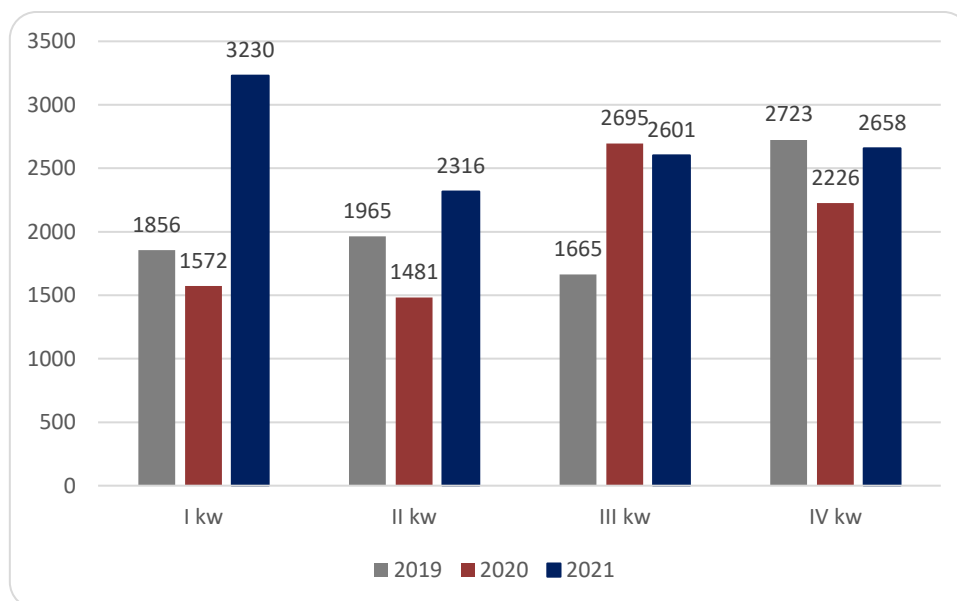
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

W IV kwartale 2021 r. starostwa powiatowe wydały 2658 pozwoleń na budowę, tj. o 2% więcej, w porównaniu do danych z III kwartału 2021 i o 19,4% więcej od liczby wydanych pozwoleń w IV kwartale 2020. Wyniki te być może nie są spektakularne (zwłaszcza w porównaniu do poprzedniego kwartału), jednak są bliskie wartościom odnotowanym w ostatnim kwartale 2019 r., czyli jeszcze sprzed okresu pandemii. Jak wynika z danych szczegółowych, rynek nieruchomości na Warmii i Mazurach jest ciągniony głównie dzięki inwestycjom infrastrukturalnym (drogi, mosty, linie kolejowe), które są odporne na wahania cenowe. Słabiej na tym tle wygląda budownictwo indywidualne. Jak wskazywano wcześniej, w najbliższej przyszłości nie będzie temu sprzyjać wzrost kosztów zaciąganych kredytów hipotecznych. Ponadto znaczny wzrost kosztów budowy, zwłaszcza w ostatnim okresie (2021 rok) także będzie powodował wyhamowanie lokalnego popytu, z uwagi na niższy od przeciętnego w Polsce poziomu dochodów mieszkańców Warmii i Mazur.

W skali całego kraju dynamika produkcji sektora budowlanego kształtowała się w IV kwartale 2021 r. odpowiednio: wzrost o 6,7% w porównaniu do analogicznego okresu poprzedniego roku oraz wzrost o 10,7% w stosunku do poprzedniego kwartału. Zmiany liczby wydanych pozwoleń na budowę w ujęciu kwartalnym na Warmii i Mazurach zaprezentowane zostały na wykresie 9.

Wykres 9.

Liczba wydanych pozwoleń na budowę

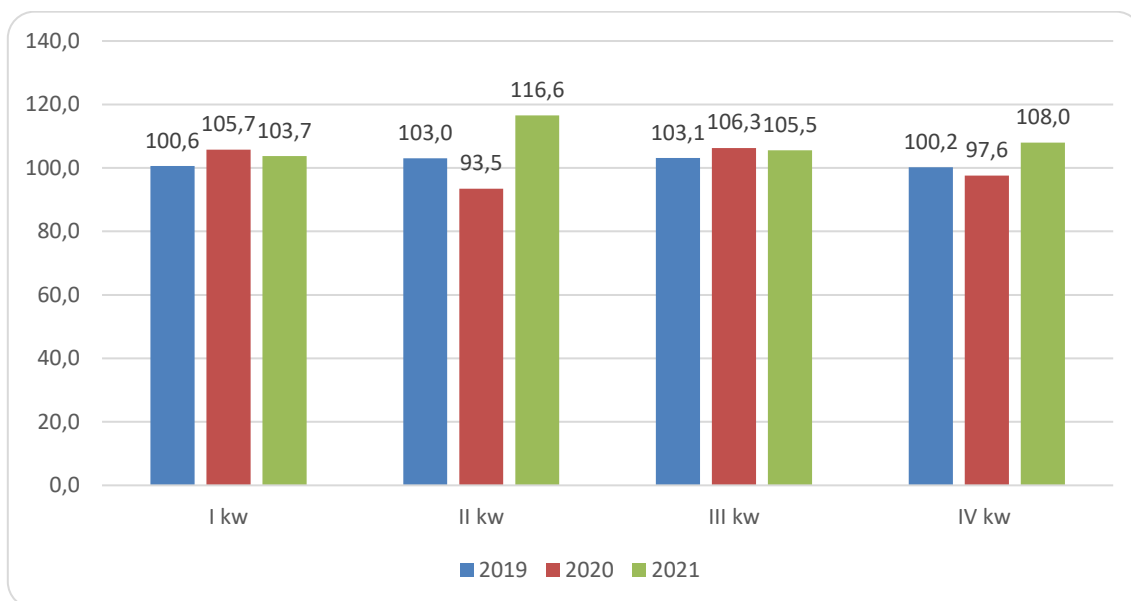
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

Sprzedaż detaliczna w IV kwartale 2021 r. w województwie warmińsko-mazurskim była wyższa o 8% w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego. Wartość sprzedaży detalicznej była również wyższa o 0,8% w porównaniu do wyniku z poprzedniego, tzn. III kwartału 2021 r. W skali całego kraju sprzedaż detaliczna wzrosła o 10% w ujęciu rocznym, zaś w przypadku zmiany względem poprzedniego kwartału, nastąpił wzrost 5,8%.

W porównaniu z danymi za IV kwartał 2020 r., wzrost sprzedaży detalicznej zanotowano w grupach: „tekstylia, odzież, obuwie” (o 77,8%), „prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach” (o 17,0%), „farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny” (o 9,8%). Spadek sprzedaży detalicznej dotyczył m.in. przedsiębiorstw zajmujących się sprzedażą mebli, RTV, AGD (spadek o 10,2%) oraz w grupie „pojazdy samochodowe, motocykle, części” (o 4,7%). Wzrost popytu konsumpcyjnego jest rezultatem dobrej sytuacji na rynku pracy, wysokiego wzrostu wynagrodzeń, a także realizacji przez państwo licznych programów socjalnych. Należy przy tym podkreślić, że obecne działania rządu, polegające na czasowej obniżce podatku VAT na niektóre towary, spowodują tylko przejściowe obniżenie tempa wzrostu inflacji. Nie wyeliminuje to jednak problemu wzrostu cen w dłuższym okresie, gdyż ważniejszymi czynnikami oddziaływania w tym zakresie są oczekiwania inflacyjne społeczeństwa, które niestety rosną. Wynika to z braku zaufania do polityki banku centralnego, jak również obaw o ewentualne dalsze wzrosty cen energii i gazu, które są bardzo prawdopodobne. Dynamika sprzedaży detalicznej w województwie warmińsko-mazurskim w ujęciu kwartalnym została zaprezentowana na wykresie 10.

Wykres 10.

Dynamika sprzedaży detalicznej (analogiczny kwartał poprzedniego roku = 100)

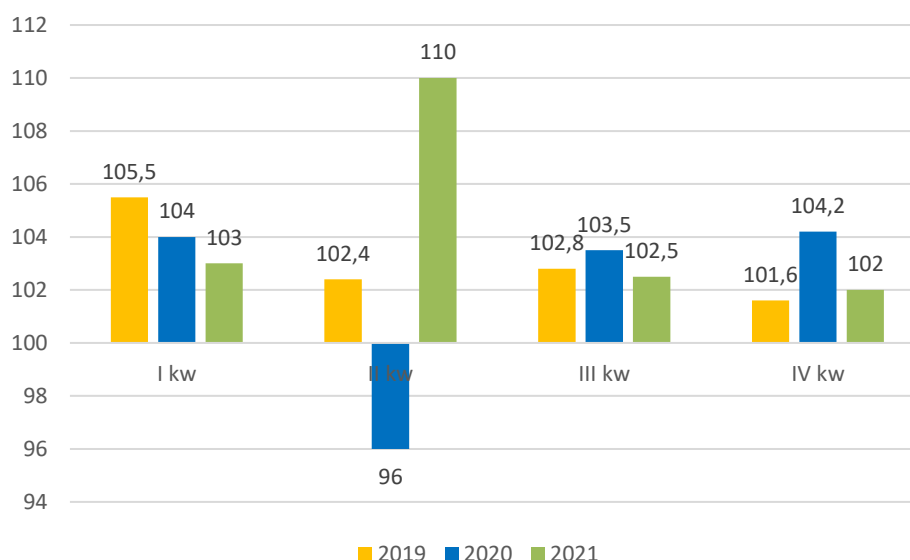
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

Konsumpcja prywatna jest – obok eksportu – drugą najważniejszą składową PKB w Polsce, która determinuje jego wartość. IV kwartał 2021 r. był najlepszym ostatnim kwartałem roku od czasu pojawienia się pandemii COVID 19. Jak wskazywano wyżej, jest to częściowo efekt tzw. odroczonego popytu oraz obaw związanych z dalszym wzrostem inflacji w gospodarce, która wiąże się z utratą realnej siły nabywczej otrzymywanych wynagrodzeń. Ewentualna perspektywa spadku konsumpcji w kolejnych kwartałach może być efektem rosnących stóp procentowych, co wyhamuje popyt na kredyt.

Wartość przeciętnej płacy w sektorze przedsiębiorstw w województwie warmińsko-mazurskim wzrosła realnie (po uwzględnieniu wpływu inflacji) na koniec IV kwartału 2021 r. o 2%, licząc rok do roku. W stosunku do poprzedniego kwartału poziom płac realnie wzrósł o 1,7%. Dynamika płac realnych w sektorze przedsiębiorstw w skali całego kraju wyniosła 2% w ujęciu rocznym, zaś w relacji do poprzedniego kwartału, poziom płac uległ zwiększeniu o 3%. Dynamika realnych wynagrodzeń w ujęciu kwartalnym została zaprezentowana na wykresie 11.

Wykres 11.

Dynamika realnych wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw (analogiczny kwartał poprzedniego roku = 100)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

W porównaniu do IV kwartału 2020 r. wzrost przeciętnych wynagrodzeń odnotowano w większości sekcji, m.in. w zakwaterowaniu i gastronomii (o 26,8%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 20,0%), transporcie i gospodarce magazynowej (o 14,9%), informacji i komunikacji (o 12,1%), przetwórstwie przemysłowym (o 11,8%), administrowaniu i działalności wspierającej (o 9,9%) oraz obsłudze rynku nieruchomości (o 9,1%). Należy jednak przy tym zaznaczyć, że powyższe zmiany dotyczą podmiotów zatrudniających co najmniej 10 pracowników. Nie są to zatem zmiany charakteryzujące najmniejsze firmy, które stanowią dominującą część gospodarki Warmii i Mazur. Niejednokrotnie wzrosty płac w tzw. mikrofirmach są niższe od przeciętnych, podawanych przez Urzędy Statystyczne. W perspektywie kilku kolejnych miesięcy należy się spodziewać dalszej presji na wzrost płac, co będzie spowodowane wzrostem inflacji oraz tzw. sytuacją dominacji pracowników w określaniu warunków pracy i płacy w wielu branżach gospodarki.

Opracował:

dr hab. Rafał Warząła, prof. UWM w Olsztynie
Kierownik Katedry Teorii Ekonomii
Wydział Nauk Ekonomicznych
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
e-mail: rafal.warzala@uwm.edu.pl